

«Η είδηση και το σχόλιο»

1. Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση

Η σύγχρονη εποχή θα μπορούσαμε, αναμφίβολα, να χαρακτηριστεί ως η εποχή της πληροφορίας, δεδομένου ότι η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας έχει καταστήσει πλέον τη γνώση προσβάσιμη από οποιοδήποτε χώρο και σε οποιοδήποτε χρόνο. Κατά συνέπεια, χιλιάδες πληροφορίες που μεταδίδονται από τα Μ.Μ.Ε. μας κατακλύζουν καθημερινά, γεγονός που θα πρέπει να εντείνει την προσοχής μιας, ώστε να είμαστε σε θέση να διακρίνουμε το ασήμαντο, την είδηση από το σχόλιο, την αλήθεια από

α. Ορισμοί βασικών εννοιών

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Με τον όρο Μ.Μ.Ε. εννοούμε όλα εκείνα τα μέσα με τα οποία μπορεί να ενημερωθεί η κοινή γνώμη. Τα μέσα αυτά είτε είναι έντυπα (εφημερίδες, περιοδικά) είτε ηλεκτρονικά (ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο).

Με την ευρύτερη έννοιά τους τα Μ.Μ.Ε. ταυτίζονται με τον Τύπο, με το σύνολο δηλαδή όχι μόνο των μέσων αλλά και των ανθρώπων που εργάζονται σε αυτά. Κατ' αναλογία, έχουμε και εδώ έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο, καθώς και άλλες κατηγοριοποιήσεις με κριτήριο τον χρόνο έκδοσης (ημερήσιος, περιοδικός, πρωινός) ή το περιεχόμενο [αθλητικός, λαϊκός, πολιτικός, κίτρινος (κυριαρχεί η προβολή θεμάτων που εξάπτουν το ενδιαφέρον τον κοινού, χωρίς να τηρείται η δημοσιογραφική δεοντολογία)].

Είδηση: Αποστολή των Μ.Μ.Ε. και των δημοσιογράφων είναι η μετάδοση των ειδήσεων ή σύντομη αφήγηση των μηνυμάτων, των πληροφοριών ή των αναγγελιών, με σκοπό την ενημέρωση τον αναγνώστη / ακροατή / τηλεθεατή / για ένα γεγονός της επικαιρότητας.

Γεγονός: Βασικός σκοπός της είδησης είναι η έκθεση των γεγονότων, δηλαδή πληροφοριών σχετικά με κάτι που έχει ήδη συμβεί, έχει διασταυρωθεί και ατράνταχτα στοιχεία βεβαιώνουν την ύπαρξή του. Εύλογα, λοιπόν, θεωρούνται ως βασικές αρχές της δημοσιογραφίας η αλήθεια και η αμεροληψία.

Σχόλιο: Ασφαλώς, πολλές ειδήσεις δεν εκθέτουν απλώς τα γεγονότα, αλλά περιέχουν και στοιχεία της ερμηνευτικής δημοσιογραφίας, όπως την εκδήλωση συναισθημάτων ή τη διατύπωση κρίσεων. Αυτό, βέβαια, ως ένα σημείο είναι αναμενόμενο, αφού η είδηση καταγράφεται από τον δημοσιογράφο, ο οποίος ως άνθρωπος έχει συγκεκριμένες απόψεις, ευαισθησίες, αρέσκειες ή απαρέσκειες, συμπάθειες ή αντιπάθειες για πρόσωπα, πράγματα, καταστάσεις. Αποτυπώνει, δηλαδή, στον λόγο του τη δική του ιδεολογία, τη δική του φιλοσοφία, τη δική του προσωπικότητα.

Οτι επιπρόσθετο ενσωματώνει ο δημοσιογράφος στην είδηση / πληροφορία, στο εξακριβωμένο, διαπιστωμένο, αντικειμενικό, αποτελεί σχόλιο – έκφραση, δηλαδή, της προσωπικής του άποψης ή κρίσης για το γεγονός που αφηγείται, επειδή είναι αυτό που πιστεύει ή αυτό που επιδιώκει να διοχετεύσει στον αναγνώστη. Αναντίρρητα, το σχόλιο συνιστά υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο, όμως σε κάποιες περιπτώσεις καταδεικνύει τι πρέπει να επισημανθεί στην είδηση, ώστε να προκύπτει καλύτερη πληροφόρηση και σφαιρική σύλληψη της πραγματικότητας.

Η μορφή του σχολίου

ΜΟΡΦΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Σχόλιο μπορεί να αποτελεί	
Μια φράση ή ένα ρήμα που δηλώνει ψυχική διάθεση, απορία, κρίση (αμφισβητώ, απορώ, εντυπωσιάζω, επικρίνω, αποδοκιμάζω ...).	Οργή προκάλεσε αναγγελία του Υπουργού Οικονομίας για νέα φορολογικά μέτρα.
Ένα επίρρημα (καλώς, κακώς, δήθεν, τάχα, αδικαιολόγητα, δυστυχώς, αδιαμφισβήτητα ...)	Αδικαιολόγητα απών ο υπεύθυνος της Πολιτικής Προστασίας την ώρα της κρίσης.
Ένα επίθετο που δεν αναφέρεται σε μια πραγματική ιδιότητα.	«Ευσυνείδητοι» οδηγοί περνούν τα φανάρια με κόκκινο.
Η χρήση συγκεκριμένης έγκλισης. [Υπενθυμίζουμε ότι η Οριστική εκφράζει κυρίως το πραγματικό, η Υποτακτική το επιθυμητό ή ενδεχόμενο, η Προστακτική προσταγή ή απαγόρευση].	Μακάρι να διαψευστούν οι προβλέψεις της ΕΜΥ, για να μη θρηνήσουμε και άλλα θύματα από τον χιονιά.
Η χρήση ενός σημείου στίξης.	Άγνωστοι έκλεψαν υποκατάστημα τράπεζας απέναντι από αστυνομικό τμήμα!
Η έκφραση του προσώπου, οι χειρονομίες αλλά και η εκφορά των λέξεων (στον προφορικό λόγο).	Το ειρωνικό χαμόγελο του παρουσιαστή ή ο σοβαρός τόνος της φωνής του μεταφέρει στον τηλεθεατή / ακροατή την εκάστοτε διάθεση του ιδίου.
Στο πλαίσιο αυτό διαπιστώνουμε ότι μια είδηση μπορεί να παρουσιάζεται:	
Χωρίς σχόλιο	Σεισμική δόνηση 4,2 Ρίχτερ σημειώθηκε στις 5:45 το πρωί στον υποθαλάσσιο χώρο δυτικά της Κεφαλονιάς.
Με σχόλιο	Ισχυρότατη δόνηση τρομοκράτησε σήμερα το πρωί τους κατοίκους της Κεφαλονιάς, ξυπνώντας τους εφιαλτικές μνήμες.

Κλάδοι της δημοσιογραφίας

Ειδησεογραφία	Η καταγραφή και μετάδοση των ειδήσεων αποτελεί τον κλάδο εκείνο που ονομάζεται κυρίως δημοσιογραφία ή ειδησεογραφία.
Ερμηνευτική δημοσιογραφία	Εντούτοις, απαντούν και άλλα κείμενα που υπερβαίνουν την κυρίως ειδησεογραφία και προχωρούν στην ερμηνεία, δίνουν, δηλαδή, τη δική τους εξήγηση και άποψη για το θέμα το οποίο πραγματεύονται. Τα κυριότερα δημοσιογραφικά είδη που υπάγονται στην ερμηνευτική δημοσιογραφία είναι: • Το άρθρο: σύντομο, συνήθως,

	κείμενο με έκφραση γνώμης. Το θέμα του μπορεί να είναι πολιτικό, κοινωνικό, επιστημονικό, φιλολογικό κλπ. Διακρίνεται: Σε κύριο (που δημοσιεύεται σε περίοπτη θέση της εφημερίδας / του περιοδικού και εκφράζει την τοποθέτησή της ή την προσωπική άποψη του συντάκτη για το σημαντικότερο γεγονός της ημέρας), σε δευτερεύον (πραγματεύεται ποικίλα θέματα τα οποία παρουσιάζονται σε άλλες θέσεις της εφημερίδας / του περιοδικού) και σε επιστημονικό (αναφέρεται στις προόδους που σημειώνονται σε διάφορους επιστημονικούς τομείς, έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δημοσιεύεται σε ειδικά περιοδικά). • Το χρονογράφημα: ιδιόμορφο πεζογραφικό ύφος με την ειρωνεία και τη φιλοσοφική σκέψη. Καταλαμβάνει ιδιαίτερη θέση στον Τύπο και περιέχει εντυπώσεις, παρατηρήσεις, κρίσεις, αναπαραστάσεις σκηνών και εικόνων της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Το χρονογράφημα χαρακτηρίζεται ως ένα από τα σοβαρότερα μέσα έκφρασης και επηρεασμού της κοινής γνώμης. • Η γελοιογραφία: συνιστά εικόνα με σκίτσα στην οποία σατιρίζονται πρόσωπα, πράγματα ή γεγονότα της επικαιρότητας. • Η επιφυλλίδα: γράφεται από ειδικό με αφορμή ένα επίκαιρο θέμα, το οποίο διευρύνεται και ενίοτε προσλαμβάνει διαχρονικό χαρακτήρα. Αποτελεί μόνιμη στήλη της εφημερίδας σε συγκεκριμένη, εμφανώς διακριτή, θέση. • Η καμπάνια: (γαλλικό champagne = εκστρατεία): αποτελεί δημοσιογραφική έρευνα, η οποία δημοσιεύεται συνήθως σε συνέχειες, πάνω σε ένα επίκαιρο και σημαντικό θέμα.
--	---

	• Το ρεπορτάζ: (γαλλικό reportage = έκθεση δημοσιογράφου): αποτυπώνει τη δημοσιογραφική έρευνα για συλλογή πληροφοριών. • Οι ανταποκρίσεις: ειδήσεις που μεταδίδονται από έναν τόπο του εσωτερικού ή του εξωτερικού.
Ηλεκτρονική δημοσιογραφία	Κατ' αναλογία με τα ηλεκτρονικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, έχουμε και δημοσιογραφία τον αντίστοιχο κλάδο της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας που ασκείται μέσω του ραδιοφώνου, της τηλεόρασης και του διαδικτύου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

1. **Να διαμορφώσετε τις ειδήσεις που ακολουθούν, προσθέτοντας κάθε φορά το δικό σας αρνητικό σχόλιο, το οποίο μπορεί να εκφράζει, ανάλογα με το περιεχόμενο της είδησης, από απλή αποδοκιμασία έως αγανάκτηση.**

α. 300.000 ανθρώπινες ζωές θα χαθούν μέσα σε δύο μήνες από τον λιμό που πλήττει το Σουδάν, αν οι συνομιλίες που αρχίζουν σήμερα ανάμεσα στη σουδανική κυβέρνηση και τους αντάρτες δεν καταλήξουν σε ειρηνευτική συμφωνία.

β) Η Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας του Τύπου βρίσκει 138 δημοσιογράφους στις φυλακές. Δε βρίσκει στη ζωή 26 δημοσιογράφους σε 24 χώρες μέσα στο 1997.

γ) Σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες, το 43 % των Γάλλων που ζουν σε αστικά κέντρα σε περιοχές που διασχίζουν αυτοκινητόδρομοι υποφέρουν από την ηχορύπανση. Παρ' όλα αυτά, κανένα ειδικό μέτρο δε λαμβάνεται για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

δ) 4 οικολόγοι ακτιβιστές Greenpeace, καταδικάστηκαν στο Βανκούβερ σε ποινές φυλάκισης 3 εβδομάδων, επειδή συμμετείχαν σε αποκλεισμό δρόμου που οδηγεί στο δάσος, διαμαρτυρόμενοι για τα σχέδια της κυβέρνησης του Καναδά, που οδηγούν σε καταστροφή μια σημαντική δασική περιοχή της χώρας.

ε) Ύστερα από 6 εβδομάδες συνεδριάσεων η Επιτροπή Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ ολοκλήρωσε τις εργασίες της στις 24 Απριλίου, χωρίς να λάβει οποιοδήποτε μέτρο για την προστασία των θυμάτων σε χώρες όπως η Αλγερία, η Ινδονησία, η Κίνα και άλλες, καταγγέλλει η Διεθνής Αμνηστία.

2. **Να διαμορφώσετε τις ειδήσεις που ακολουθούν, προσθέτοντας τον δικό σας επιδοκιμαστικό σχολιασμό, που θα δηλώσει απλή επιδοκιμασία, έκπληξη ή ενθουσιασμό, ανάλογα με το περιεχόμενο κάθε είδησης.**

α) Δυόμισι χιλιάδες άνεργοι πτυχιούχοι ΑΕΙ και ΤΕΙ θα εκπαιδευτούν επί 14 μήνες και ύστερα από αξιολόγηση θα προσληφθούν ως στελέχη στους νέους δήμους του προγράμματος «Ιωάννης Καποδίστριας».

β) Τις δυνάμεις της θα ενώσει, αύριο Πέμπτη, η UNICEF με τέσσερις ραδιοφωνικούς σταθμούς της Αττικής και 25 από την υπόλοιπη Ελλάδα για τη

συγκέντρωση χρημάτων, ώστε να εμβολιαστούν κατά της πολιομυελίτιδας τα παιδιά από 12 αφρικανικές χώρες.

γ) Περισσότερες από 200 μινιατούρες μέσω μαζικής μεταφοράς, που έφτιαξαν οι μαθητές του 13^{ου} Γυμνασίου στα πλαίσια του μαθήματος της τεχνολογίας, παρουσιάστηκαν χθες σε έκθεση στον χώρο του σχολείου.

3. Οι ακόλουθες προτάσεις και περίοδοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν σχόλια ορισμένων ειδήσεων. Να συνθέσετε δικές σας σύντομες ειδήσεις, καθεμιά από τις οποίες θα μπορούσε να περιέχει ένα από αυτά τα σχόλια.

α) Τέτοια δείγματα συμπεριφοράς θυμίζουν ότι δεν έχουν χαθεί ακόμη ή ευγένεια και το ήθος.

β) Άλλη μια νίκη της επιστήμης κατά της ασθένειας και του πόνου.

γ) Το τίμημα της ελευθερίας του Τύπου παραμένει πολύ ακριβό σε ορισμένες χώρες.

δ) Νέες συνθήκες, λοιπόν, στη διασκέδαση. Για άλλους καλές, για άλλους κακές.

ε) Ο άνθρωπος, τελικά, είναι ο μεγαλύτερος εχθρός του φυσικού περιβάλλοντος, εξαιτίας είτε της αγραμματοσύνης είτε της αλόγιστης επιθυμίας του κέρδους.

στ) Ρώσικη ρουλέτα η έξοδος των (κατ' όνομα μόνο) Αθηναίων. Άραγε πρόκειται για τόλμη ή απόγνωση;

4. Να εντοπίσετε τα σχόλια στις ακόλουθες ειδήσεις και να αναδιατυπώσετε τα κείμενα και τους τίτλους τους με ουδέτερο τρόπο. Έπειτα να εξηγήσετε ποια από τις δυο παραλλαγές κάθε κειμένου (σχολιασμένη και ασχολίαστη) προτιμάτε.

α) **Γραφικές εικόνες μιας τερατούπολης.** Αν δε έχετε δει να σπρώχνουν τρόλεϊ, χάνετε. Μπλακ άουτ για τους σηματοδότες και για τους εργαζομένους στα ΗΛΠΑΠ γυμναστική. Τρεις το μεσημέρι στην Ομόνοια και για να ανοίξει ο δρόμος μέχρι και επιβάτες επιστρατεύτηκαν, μήπως και πάνε λίγο πιο κάτω οι αγανακτισμένοι οδηγοί. Για κάποιους η Αθήνα χθες ήταν ωραία! Με την φωτογραφική μηχανή υπό μάλης νεαροί Ιάπωνες τουρίστες απαθανατίζουν το μεγαλείο της πόλης μετά τη βροχή. Όσο για τον μικροπωλητή που στέκεται στη γωνία Πανεπιστημίου και Χαρ. Τρικούπη, μπορεί το σύννεφο να έφερε βροχή, έφερε όμως και δουλειές. Ένα κασόνι για πάγκος και οι ομπρέλες αραδιασμένες για να διαλέξουν όσοι έμειναν να κρατούν τις παλιές τους ομπρέλες, σπασμένες από τον δυνατό άνεμο.

β) **Ξεχωριστοί μαθητές.** Μόνο 28 παιδιά αποφοίτησαν εφέτος από τα τρία ελληνικά σχολεία της Κωνσταντινούπολης που άλλοτε έσφυζαν από ζωή ... άλλη μια ζοφερή απόδειξη της πολιτικής των εθνικών εκκαθαρίσεων που εφαρμόζουν με επιμονή οι Τούρκοι. Το Σάββατο το βράδυ, στην τελετή της αποφοίτησης των μαθητών που φοιτούσαν στη Μεγάλη του Γένους Σχολή, το Ζάππειο Παρθεναγωγείο και το Ζωγράφειο Γυμνάσιο, επικράτησαν συγκινητικές στιγμές, καθώς οι μνήμες όλων στράφηκαν σε εποχές όπου η ελληνική ομογένεια της Πόλης μεγαλουργούσε. Οι μαθητές συνεισέφεραν σ' αυτό το κλίμα χορεύοντας ελληνικούς χορούς, τραγούδησαν ελληνικά τραγούδια και δέχτηκαν τις ευχές για «καλή σταδιοδρομία» συγγενών, φίλων και παραγόντων της ελληνικής ομογένειας της Πόλης που εξακολουθεί να αντιστέκεται.

5. Να διαμορφώσετε καθέναν από τους ακόλουθους τίτλους, που εκφράζουν υπαινιγμούς και σχόλια, έτσι ώστε να αποδίδουν την αντίστοιχη είδηση με τρόπο ουδέτερο.

- α) Ασυνείδητος οδηγός εγκαταλείπει αιμόφυρτο το θύμα του στην άσφαλτο.
- β) Τολμηρά τα νέα μέτρα κατά των εμπορών του θανάτου.
- γ) Απεργιακό κύμα σαρώνει τη χώρα.
- δ) Ογδοντάχρονη γριούλα θύμα αδίστακτου ληστή.
- ε) Με σκυμμένο το κεφάλι επιστρέφει η Εθνική από τη Ρώμη.
- στ) Μάδησαν τις τουλίπες, οι παίκτες μας με τα δύο γκολ μέσα στο ίδιο το γήπεδο του Άμστερνταμ!
- ζ) Θεαματική βουτιά στο χρηματιστήριο.
- η) Στο έλεος, της κακοκαιρίας η χώρα.
- θ) Καλπάζει η ανεργία, δείχνουν οι μετρήσεις.
- ι) Καινούρια θεομηνία κυβερνητικών «θα».